

Тетяна ГАВРИЛЮК,
заступниця директора з виховної роботи ліцею №2
Хмельницької міської ради

Тематична модульна система виховання

Система виховної роботи ліцею №2 Хмельницької міської ради тісно поєднана з авторською моделлю «Школа толерантності» та покликана допомогти дитині визначити не лише ким бути, а головне, як жити, як облаштувати своє життя, обрати режим інтелектуального та емоційного навантаження. За таких обставин украй важливим є виховання в молодого покоління толерантності, що є необхідною умовою взаєморозуміння, злагоди, згуртування і консолідації суспільства.

Пріоритетні напрямки роботи в закладі реалізуються через тематичну модульну систему. Кожний модуль складається з міні-модулів для різних вікових категорій: 1-4, 5-7, 8-9 та 10-11 класів.

Нами напрацьовано інструментарій використання засобів введення особистості у світ духовності, моральних цінностей виховання. Дитячі об'єднання в ліцеї відіграють важливу роль у формуванні національної свідомості особистості, вихованню патріотичних почуттів та розумінню своєї ідентичності.

Учнівське самоврядування «Нове покоління» ліцею створює середовище для спілкування і взаємодії дітей. Тут вони вчаться працювати в команді, поважати думки інших і розвивати соціальні навички. Таке спілкування формує колективну свідомість і почуття приналежності до нації.

Створення умов для розвитку лідерських якостей через участь у шкільному самоврядуванні, організацію проєктів допомагає дітям усвідомити свою роль у суспільстві та виховує почуття відповідальності за спільноту.

Основними аспектами впливу розвитку національно-патріотичного виховання крізь систему роботи учнівського самоврядування в Ліцеї №2 Хмельницької міської ради є:

- формування громадянської свідомості: національно-патріотичне виховання допомагає учням усвідомити свою роль у суспільстві, розвивати відповідальність за свої дії та рішення. Це, в свою чергу, сприяє активному залученню учнів до самоврядних органів;

- зміцнення єдності та солідарності: спільні патріотичні заходи – свята, акції та екскурсії сприяють формуванню командного духу. Взаємодія у таких заходах допомагає налагоджувати контакти, розвивати навички співпраці, що є критично важливими для ефективного функціонування учнівського самоврядування;

- розвиток лідерських якостей: патріотичне виховання стимулює учнів до прояву ініціативи та активності. Участь у самоврядуванні дає можливість учням реалізувати свої лідерські якості, навчає їх приймати рішення, що позитивно впливає на їхній особистісний розвиток;

- соціальна відповідальність: національно-патріотичне виховання формує у молоді усвідомлення соціальних

проблем та потреб суспільства. Учні, виховані в патріотичному дусі, частіше ініціюють проєкти, спрямовані на покращення шкільного середовища та розв'язання місцевих проблем.

Діяльність учнівського самоврядування закладає основи для демократичної участі в майбутньому, формуючи свідомих та відповідальних громадян. Адже, вони навчаються приймати рішення, вести переговори та працювати в команді, що є основою демократичного управління. Лідери спонукають однолітків брати участь у громадських ініціативах. Вони виступають голосом своїх однокласників, що розвиває навички публічного виступу та захисту прав.

Лідери беруть участь в освітніх заходах, які підвищують обізнаність про права, свободи та важливість участі у виборах: комітеті безпеки школи за підтримки міжнародної організації Save the children, громадському освітньому проєкті, спрямованому на навчання активних представників громадянського суспільства «Школа місцевого самоврядування», спільному проєкті Хмельницької міської ради та ради учнівського самоврядування «Нова генерація міста».

Бути патріотом школи означає відчувати гордість за свій заклад освіти, активно підтримувати його розвиток і брати участь у житті колективу. Це також включає повагу до шкільних традицій, цінностей і культури, допомогу однокласникам і вчителям, дбайливе ставлення до майна школи. Патріот прагне зробити свій внесок у створення позитивної атмосфери, підтримувати позитивний імідж школи та сприяти його успіхам на шкільному та місцевому рівнях.

Впровадження ефективних патріотичних програм у закладі освіти є необхідним для виховання нової генерації лідерів, готових до викликів сучасності.

Найбільш ефективними формами учнівського самоврядування, що сприяють формуванню патріотизму в ліцеї №2 Хмельницької міської ради є:

1. Гуртки:

- гурток «Журналістика» дає можливість учням навчитися правильно збирати, аналізувати та обробляти інформацію, що формує незалежну думку. Збір інформації з першоджерела, розвиває навички критичного мислення, вчить розрізняти достовірну інформацію, а також формує активну, обізнану особистість;

- військово-патріотичні гуртки «Характерники», «Патріоти», де займаються учні 6-11 класів і набувають нових знань та вдосконалюють свої вміння з предмета «Захист України». На заняттях учні вивчають прийоми рукопашного бою, стрйову підготовку, вправи з протигазом, зі зброєю. Гуртківці є призерами Всеукраїнської військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

2. Проекти та акції:

– проєкт «Плекаймо патріотів» спрямований на максимальний розвиток особистості, забезпечення реалізації концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності; виховання здорової нації; формування особистісних рис громадян української держави, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури громадянина, патріота;

– особливо актуалізує потребу ліцею в безпеці освітнього середовища участь у проєкті «Комітет безпеки школи» за підтримки міжнародної організації «Save the children». До його складу входять учні, вчителі та батьки ліцею. На засіданнях КБШ розглядаються пріоритетність загальних ризиків, шляхи підвищення безпеки учнів у ліцеї та навколо нього, напрацювання кодексу поведінки;

– формуванню патріотичного виховання сприяє шкільний нетворкінг «Герой добрих справ». Гра розвиває уявлення про достоїнства людини, мотивацію до аналізу чужих вчинків і самоаналізу, виховує прагнення творити добро і цінувати його. Яскравими характерними ознаками юних Героїв Добрих Справ є: приклад наслідування для інших учнів; участь у волонтерському русі; допомога учням з ООП; сумлінне виконання доручень класного керівника, оформлення лепбуків та плакатів до шкільних свят; благодійна допомога ЗСУ.

3. Дебати та дискусії: вихованці гуртка «Дебати» є активними учасниками дебатних турнірів: дебатів, приурочених до річниці Героїв Крут, Всеукраїнських дебатів в форматі німецько-українського проєкту «Молодь дебатує» за методичної підтримки проєкту «Jugend debattiert» за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини, спрямованих на розвиток комунікативних навичок та критичного мислення молоді через навчання не тільки грамотно відстоювати власні погляди, але й поважати позицію співрозмовника. Метою гуртка є формування громадянських компетенцій молоді через відкрити дискусію, технологію критичного мислення, ефективну комунікацію та взаємодію.

4. Екскурсії та поїздки: організація екскурсій до історичних місць, музеїв, пам'яток, щоб учні могли наочно вивчати історію та культуру рідного краю. Маршрути екскурсій розроблено відповідно до вікових потреб та можливостей учнів ліцею:

– для 1-4х класів: с.Самчики, с.Меджибіж, с.Сутківці, с.Маліївці, с.Підлісний Мукарів, с.Сатанів, м.Городок;

– для 5-8х класів: м.Кам'янець-Подільський, м.Хотин, м.Вінниця, с.Кривче, м.Острог, м.Тернопіль, м.Львів;

– для 9-11х класів: м.Львів, м.Луцьк, м.Умань, м.Київ, м.Яремче.

5. Волонтерство: діяльність загону «За покликком серця» спрямована на поширення волонтерського руху в закладі освіти.

Здобувачі освіти відвідують поранених військових у шпиталях, організовують ярмарки на підтримку ЗСУ, пишуть листи, подяки воїнам, передають в підрозділи обереги, виготовлені власноруч.

6. Конкурси та фестивалі, зустрічі:

– путівник «Vulchynny-art. Хмельницький», розроблений учнями ліцею, увійшов до 5-ки кращих проєктів VolunTEENS за підтримки Української волонтерської служби та Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), метою якого є інтеграція молоді віком 10-17 років ВПО у Хмельницьку міську територіальну

громаду. Зміст маршруту включає мурали міста Хмельницький, що сприяє згуртованості та об'єднанню навколо ідеї волонтерства заради спільної перемоги;

– літературний Хіт-бек юних поетів ліцею: у дружньому колі шанувальники поетичного слова поринають у світ прекрасної, чарівної поезії авторських творів здобувачів освіти.

Поезії, які оживають з дитячих вуст, наповнюють залу атмосферою непідробної щирості, мелодійності слова, справжнього ліризму. Щиро та зворушливо діти розкривають свою любов до рідного краю;

– традиційні зустрічі із письменниками рідного краю: Ольгою Саліпою, Петром Савчуком, Василем Горбатюком, Андрієм Горбатюком, Наталією Мазур в атмосфері дружньої розмови зближують учителів та учнів наближають авторів до читачів. Особливого значення вони набули у шкільному музеї міста.

7. Інформативні кампанії: з метою вивчення історії міста учасниками освітнього процесу у 2020 році створено інтерактивний музей «Хмельницький, якого ми не помічаємо». Здобувачі освіти мають можливість немов би здійснити подорож машиною часу. Дізнатись про історичні події, твори авторів-хмельничан можна як самостійно, так і з уст хранителів музею – учнів 11-х класів. Є можливість виграти сюрприз, відповівши на питання вікторини за QR-кодом.

У ліцеї функціонує Кар'єрний центр, який працює під гаслом: «Мрій, дій, досягай!». Метою центру є формування особистості, відповідальної за себе, результати свого навчання, свою справу, рідне місто і його майбутнє, допомога молоді зробити свідомий вибір майбутнього. Спеціалісти центру знайомлять всіх зацікавлених з різними професіями, допомагають відкрити їм специфіку та особливості різних видів діяльності.

Формування національної свідомості особистості через учнівське самоврядування, гурткову роботу, волонтерський рух в закладі освіти є важливим етапом виховання свідомих громадян. Взаємодія, навчання, патріотичне виховання та активність створюють основу для розвитку молодого покоління, яке гідно представлятиме свою країну.

Використані джерела

1. Бех І. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / І. Бех, К. Чорна // Гірська школа Українських Карпат. - 2015. - № 12-13. - С. 26-37. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gshuk_2015_12-13_25

2. Цінності в моєму житті. Науково-практичний посібник. Автори: Панкіна К.В., Зверева Т.М., Підпригора І.В., Сідлецька О.В., Котяш І.М., Афанасьєва С.В., Олійник С.В., Бондарчук С.В., Сидоренко Н.А., Збаровська Л.С., Шевчук О.А., Коритовська Ю.А., Чмелюк М.В., Івчук І.В., Яцюк Н.П., Лукашук О.І., Кочуренкова Н.М., Нижня Л.М., Назірко Л.С., Гусар О.В., Козак Н.О., Машук К.А., Ярмалюк Н.Г. Герасимчук Н.П., Нетішин, 2022.

3. Структура учнівського самоврядування «Нове покоління». Методичний посібник. Автори: Гаврилюк Т.В., Хіміч А.І., Верес А.П.Хмельницький, 2023.

4. Формування особистості учня під час освітнього процесу в умовах школи толерантності. Методичний посібник, Хмельницький, 2022.

5. Задесенець М.П. Вікові особливості розвитку дітей і формування їх особливості. Київ: Головне видавництво об'єднання «Вища школа», 1978. 120 с.